

CICVTÆ AQVATICÆ

HISTORIA ET NOXÆ.

IN Landgraviatu Baar / ditio-
nis *Illustrissimorum Comitum Fürstenber-*
gicorum, ad pedes Montium Sylvæ Ni-
græ, seu Hercyniæ, Orientem versus, Pla-
nities longè latèque expanditur, Oppi-
dis, Vicis, Pascuis, imprimis origine Da-
nubij nobilis : in qua quoque situs est
Pagus, Almanshofium dictum vix qua-
drante Milliaris Germanici Doneschin-
ga, Arce splendida, *Illustrissimorum Dominorum Comitum* se-
de & Danubij fonte incluta, distans, huicque meridiem versus
oppositus. Proxime pagum istum sub colliculo declivi, in prato
latissimis pascuis abundantissimo, Fons undis largis exoritur,
& limpidissimo amne, flexuoso itinere sub arce Doneschingensi,
in Bregam fluvium, ubi cum Briga flumine & Danubij rivo jun-
gitur, se exonerat & cum utroque Danubij nomen induit. Ad
ripas hujus Amnis atque alibi in pratis vicinis, aliàs herbis sa-
lutiferis, sc. bistorta, pimpinella sanguisorba Italica capitulo ru-
bro prædita, succisa, acetosa aliisque refertissimis, ubi aquarum
vivarum scaturigines (quarum plures hic reperi) existunt, *Cicu-*
ta Aquatica nascitur, quam ob locum nativitatis & affinitatem
ac similitudinem maximam figuræ externæ & virium cum Ci-
cuta

cūta vera, hoc nomine insigniendam existimavi. In locis uliginosis planitie hujus amplissimæ, quæ Neidingam, ubi Monasterium Monialium est, & ulterius in opposita Dannubij ripa, ad arcem Wartemberg & Guttmandingam ultra Milliare Germanicum extenditur, Cicutam hanc nuspiam quamvis sæpius hanc planitiem, quam ob uliginem *Das Riet* vocant, undiquaque transferim, inveni, nec Hortulanus Donefchingensis horum locorum & plantæ gnarissimus unquam observavit: ac si solum aquis purioribus & limpidis gauderet, à stagnantibus vero & putridis abhorreret. *Cicuta* hujus *aquatica* radix alia facie primo vere, postquam soluto gelu arva liquefunt, alia æstate, cum lætius omnia virent, apparet; sub finem enim hyemis atq; in veris principio Radix effoditur *ραφαδάρις* seu tuberosa, nonnumquam palmam cum dimidia longa & uncias tres imò quatuor secundum diametrum crassa; quandoq; brevior & gracilior: in superficie videntur circuli ipsam ambientes, quorum in una radice nunc quinque, nunc sex, nunc septem, aliquando plures, aliquando pauciores numeravi; his circulis scrobiculi lentis, seminis milij, aut Capitelli acus capaces seriatim insculpti sunt, qui non pervij, sed superficialij existunt. Portio radices hybernæ extra terram prominens atq; ei vicinior virescit, profundius terræ immersa albicans est. Hæc secundum longitudinem divisâ caro candida, pulposa, Tuberibus terræ similis conspicitur atq; cellulae quædam, inter circulos sitæ occurrunt, aqua limpidâ plenæ, quæ à membrana pulpæ simili, ceu diaphragmate, invicem distinguuntur. Ex poris carnis pulposæ, maxime in ambitu, quæ corticis, licet non separabilis, ut in rapis aut raphano, aut similibus, exsudat liquor flavus, per noctem relictus rufescens & quasi resinofus evadens, qui primum dulcis mihi videbatur, mox tamen linguam acrimonia quadam pupugit, sed non tam durabili, nec tam mordaci, qua Arum linguam, fauces & palatum imbuere solet: odorem spirat similem pastinacæ silv. aut Hippofelini, sed ut ego
puta-

putaram, jam virulentiae conscius, magis nauseabundum & horridum. Vere adultiore & Aestate ad Autumnum usque ex radicis tuberosae circulis seu Coronis, ut etiam ex reliquo Corpore hinc inde quaedam radices oblongae & geniculatae, quaedam rotundae & glabrae prodeunt, similes radicibus Hyoscyami; ambae terrae profundius immeritae, albae, superficiei propiores, virides; Crassitiae quaedam parvi digiti, quaedam graciliores; quaedam duas Palmas longae, quaedam breviores. Insuper tum imprimis ex Circulis corporis tuberosi aliisque ejus partibus, tum ex radicibus glabris & geniculatis enascuntur Filamenta duabus palmis longiora, Crassitiae fili contorti, quandoque graciliora, pilis aut setis vix crassiora, quae intermediis plurimis fibris, à se profectis mire intertexuntur & intrlicantur atque elota barbam prolixam & densam albicantem, Venerandi canitie senis, referunt: horum filamentorum potior pars nuda omnisque terrae expers in amnem propendet, pars terrae vicinæ raræ & uliginosae infigitur, ex qua nisi vicini graminis radicibus implexae sint, sine magna vi integræ evelluntur: in umbra detentæ aliquandiu, candorem amittunt atque ad flavedinem quandam vergunt. Non autem solummodo Radices majores hæc tria radicum genera emittunt, sed etiam minores et vix nucem juglandem superantes. Caro radicis tuberosae aestate densior & compactior est quam in vere, succulenta tamen plusque humoris ex poris sudans, sed aquei, qui repositus flavior evadit, non autem rubicundior, aut glutinosior, ut in vere quiete redditur. Eundem quoque liquorem stillant radices glabrae & geniculatae, filamenta vero, ceu corpuscula densiora, firmiora & aridiora, postquam omnis aqua excussa fuit, nullum in minuta frustula concisa liquorem præbent, quamvis acius adverso nidore, quam cæteræ hujus plantæ partes, nares feriant. Caules ex radicis tuberosae summitate, & scrobiculis circulorum plures oriuntur; quidam etiam ex radicibus geniculatis propullulant, per has enim

nonsecus ac Arundines & Calamus Aromaticus, simileve plantæ, Cicuta hæc se propagat.

Prope radices Caules & paulo altius emergentes aliquo usque albescunt & striis rubris decorantur; in progressu vero usque ad cacumina virescunt; Excrescunt ad altitudinem duorum Cubitorum: imo æstate 1672. altiores vidi: prope radicem tuberosam crassiores sunt infantis brachio: Geniculati sunt & quasi corona circumdantur, geniculo uno ab altero plerunque dimidij cubiti longitudine, quandoque brevius distante. Ex quolibet geniculo, seu Corona, prodeunt Rami, qui circa ortum suum totum caulem ambiunt, sed quoad tunicam exteriorem finduntur, fistula ipsorum integra permanente, ut Cauli medio & alii ramo in opposito latere emergenti transitum concedant; quod etiam in Branca ursina aliisque ferulaceis videtur. Ramorum cauliculi digito parvo quidam crassiores, quidam graciliores sunt: hi in alios minores subdividuntur, quorum quilibet septem Alis præditus est. Alarum quælibet tria, quinque vel septem Folia obtinet, ut Cicutam hanc verè frondosam appellare liceat. Foliorum quædam duabus unciis longiora sunt, profunde incisa, in extremitate acuminata, non secus ac Cicutæ & petroselinæ, levia, virentia, minus tamen obscura Cicutæ foliis, & magis tenera quàm petroselinæ adultioris existunt. Flores in umbellam collecti in summitate caulium & ramorum quorundam, jam Mense Majo prodeunt & adhuc conspiciuntur tota æstate & circa finem autumnæ: nimirum in Cacumine caulium & ramorum quorundam recta sursum scandunt pediculi palmares, duodecim, sedecim, etiam octodecim; quilibet illorum in petiolos graciles & vix unciales subdividitur, quos prope pediculum filamenta viridia herbacea cingunt & in illorum summitate excrescunt flores albi, compositi ex foliolis minutis albis cordis figuram habentibus & staminulis quatuor vel quinque, in apice globulum acus parvæ capitelli magnitudinem obtinentibus. Floribus decedentibus, in cujusbet floris
loco

loco Semina duo sibi opposita enascuntur, magnitudine & figura semini petroselini non absimilia; quæ hætenus semper viridia vidi. Caules & Rami rotundi & fistulosi usque ad pediculos existunt, exceptis locis ubi geniculati sunt: intus albi & tomentosi. Intra quorundam caulium cavitatem integram nullibique hiantem aliquando inveni alios Cauliculos jam foliis, sed in glomerem coactis præditos. Caulibus & ramis per medium sectis liquor aqueus quoque exsudat, qui postea in lentum & subflavum mutatur. In caulibus quibusdam majoribus, seu vento, seu alia causa violenta fractis, vidi ex vulnere gluten quoddam, instar gelatinæ pellucidum, purissimum & albicans, nucis Juglandis magnitudine pendere, quod tenax & viscidum digitis adhærebat, ut in fila trahi potuerit, gustu primum insipidum & aqueum, at paulo post linguam, sed non diu mordebat. Cicutæ hujus caules hyeme circa radices putrescunt ac decidunt, novique ex illa non profundè terræ raræ & uliginosæ ad ripas amnis inhærente, appropinquante Vere, regenerantur.

Cum circa finem Martij 1670. Jumenta aquatium è pago ad fontem ducerentur, ripas amnis calcando radices Cicutæ hujus, cauliculis cum foliorum germine jam protuberantibus, in aprium produxerunt. Tunc temporis Pueri duo & sex Puellæ paulò ante meridiem ad fontem & pratum, per quod amnis præterlabitur, excurrerunt, & conspecta radice non malesuadæ famis Jussu, sed petulantis luxuriæ imperio, rati pastinacam luteam esse, de illa avidè comederunt, & quædam Puellæ ex illis radicem cæteris à dulcedine & suavitate commendarunt, unde imprimis Pueri largius illam devorarunt, & læti domum properarunt: unaque ex Puellis Matri lachrymabunda querebatur sibi à sociis avarius radicem suppeditatam fuisse.

Jacobus Mader, puer sex annorum, capillis albis præditus, tener, vegetus tamen, domum rediit hilaris ac subridens, quasi re bene gesta; paulo post conquerebatur de præcordiorum dolo-

re, & vix verbum effatus, humi prostratus urinam magno impetu ad Viri altitudinem eminxit; mox terribili aspectu, cum omnium sensuum abolitione convulsus fuit, os arctissime clausit, ut nulla arte aperiri valuerit, dentibus stridebat, oculos mire distorquebat, sanguis ex auribus promanabat: circa prae cordia tumidum quoddam Corpus pugni virilis magnitudine Patris afflicti manum & miserandi Pueri prae cordia, maxime circa Cartilaginem ensiformem, validissime feriebat: singultiebat crebro; Vomiturus quandoque videbatur, nihil tamen ore arctissime clauso ejicere valuit: artus mire jaetabat & torquebat, saepius caput retrorsum abripiebatur, totumque dorsum incurvabatur in arcum, ut puellus subtus per spatium inter dorsum & stratum inoffense repere potuisset. Cessantibus convulsionibus per momentum matris opem imploravit: mox pari ferocia illis redeuntibus nulla vellicatione, nulla acclamatione, nullove alio ingenio excitari poterat, donec viribus deficientibus expalluit & manu pectori admota exspiravit. Durarunt haec Symptomata vix ultra horam dimidiam. Post obitum imprimis abdomen & facies intumuerunt absque livore, nisi paucis circa oculos conspicuo. Ex ore cadaveris usque ad horam sepulturae spuma viridis largissime emanavit & quamvis saepius à Patre mcestissimo deterfa fuisset, mox tamen nova succedebat.

Catharina Maderin, Jacobi Soror adultior, postquam Frater convelli capit, ad Patrem non procul à pago arantem properavit fratrisque infortunium indicavit ac Patrem domum festinantem concitato cursu sequuta est. Post Fratris obitum post fornacem sedens & ipsa se male habere querebatur. Vix dimidia hora elapsa manipulum integrum radicum devoratarum evomuit: mox Epilepsia vera corripiebatur cum sensuum omnium abolitione & terrificis capitis, artuum & totius trunci succussione & torsione. Pater ipsi os clave effregit & Theriacam Venet. aceto solutam infudit, unde iterum manipulum harum radi-

radicum evomuit. Postea horis 24. ceu mortua in lecto jacuit brachiis compositis & pedibus quietis; dentibus tamen subinde stridebat, subinde quoque inclamabat Matrem; quando vero Mater responsum dederat, aut ipsam alias alloquebatur, Puella conticuit, nec audire videbatur: Novem horis Puellam plane emortuam Parentes crediderant, facies enim cadaverosa & respiratio ipsorum opinione insensilis erant, extremaque frigebant: Imo Parentes adhuc dum illam vere mortuam opinantur & vitam se Voto nuncupato debere persuasæ sunt. Post horas 24. ad mentem rediit: at diu ob linguam morfu vulneratam commode nequii edere: diuque de præcordiorum dolore querebatur: obambulavit quidem sed per quadriduum delassata. Nunc bene valet; nullaque labe in Visu, quamvis convulsiones oculos graviter torserint & propemodum extra orbitam expulerint, nec in auditu animadvertitur. Est Carnosa, vegeta nec quicquam imbecillitatis in hunc usque diem passa est, ac si nunquam de radicibus istis comedisset.

Maria Maderin, annorum duorum cum dimidio comedit quoque de radicibus, sed parciore manu: itidem Epilepsiâ corripiebatur, sed non tam atroci ac Frater & Soror. Pater ipsam ulnis gestans à tumore intra præcordia sensit magna vi, ceu à pugno, diaphragma percuti, unde singultiit, ejulavit, facies erubuit; mox os strinxit, artus jactavit sensusque amisit. Vi ore aperto & Theriaca aceto soluta ingesta, manipulum dimidium harum radicum evomuit. Intra horas octo penitus convaluit: die sequente obambulavit, comeditque, Carnosa & robusta est, nec quicquam adversi hætenus passa est.

Matthias Grass, puer annorum octo, Jacobo Mædero ad extremum usque halitum adstitit ac se quoque radices comedissee jactavit, nec tamen quicquam incomodi inde se sentire gloriabatur. Postquam vita defunctum socium vidit, domum suam abiit; antequam paternas ædes attigerat, super lapidem sedere

federe præ quadam vertigine cogebatur : vix subsidit , pronus in faciem ruit : sine ullius ope surrexit & ceu temulentus domum properavit ac in scamnum prope fornacem decubuit ; mox inde à motibus convulsivis in pavementum hypocausti , distantia passus , præcipitatus fuit . Iterum surrexit atque per aliquot passus vacillante gressu incedit & post mensam scamno incubuit , inde rursus subtus mensam dejectus fuit : protractus terribiliter convellebatur , cum arētissima dentium constrictione : Imprimis aspectu horribilis erat *ἰμοδόνιον* ; dum cultri manubrio quidam astantium dentes diducere conabatur , aliquot dentium fracti fuerunt : infusam Theriacam aceto solutam ob gulam pertinacissime oclusam deglutire nequirit . Corpus intra præcordia tumidum vehementissimè & validissime diaphragma percussit , ut à manu Viri robusti nec reprimi nec impediri potuerit , cum singultu quodam sonoro . Paroxysmus iste Epilepticus tanta violentia ad dimidiam horam , sine ullis induciis continuabatur : nihil neque per vomitum , aut secessum excrevit , neque eminxit , donec viribus exhaustis exspiravit . Post obitum abdomen & totus habitus intumuit ut vestibus exui nequirit : spuma viridis larga ex ore indefinenter emanavit , donec terræ credebatur . Facies circa oculos livescebat : in reliquo corpore , præter inflationem nihil observabatur .

Christina Gräfin Soror , annorum novem , de radice quoque , sed parce comedit ; quod primum negaverat . Ad vesperam usque nihil mali passa est : nocte ingruente post fornacem sedens sibi ægre fieri & cadendum esse dicebat & radices se quoque devorasse fatebatur , indeque circa præcordia dolere cum sensu punitionis & ardoris ibidem : postea convellebatur . Pater harum calamitatum ignarus opportune vesperi domum rediens foliaque Tabacci minutim concisa in promptu habens , quantum duo acetabula fistulæ , qua ejus fumus hauritur , capiunt , aquæ fontanæ permiscuit ac dentibus vi deductis Puellæ infudit .